

Unøisomhed i Staten, og Agerbrugets Understøttelse

Taler

Ole Gabriel Ueland

Dato

25 mai 1842

Sted

Stortinget

- 1 Man har sagt, at det er et almindeligt Ønske, at den af Hans Majestæt Kongen approberede Plan for Marinens fremtidige Styrke, jo før jo heller maa realiseres; imod denne Anskuelse maa jeg protestere; thi saavidt jeg har havt Leilighed til at erfare den almindelige Mening, saa antager jeg at en betydelig Pluralitet - jeg
- 5 regner kun dem, som ere istand til at have en Mening om Sagen - ansee Ideen om en Flaade, naar den strækker sig stort videre, end til en Skjærgaardsflaade -, for et stort Onde. De senere Begivenheder ere ikke meget skikkede til at forandre Nationens Mening i denne Henseende, men bør opfordre Storthinget til at benytte denne Crisis, som Anledning til at lægge andre Planer. Ikke heller kan
- 10 jeg erkjende, at Storthinget har bifaldt Planen for Marinens fremtidige Styrke; thi skulde denne være bifaldt i dens Heelhed, saa maatte man have bevilget den i Planen paaregnede Sum.

- Man har sagt, at vi bør have en Flaade for at beskytte vor Selvstændighed,
- 15 Handel, Søfart og vore Byer og Kyster fra at nedtrædes af Fienden, samt for at opfylde vore Forpligtelser mod Broderriget. Men jeg maa spørge, om Nogen, som ikke lader sig henrive af overdrevne Ideer, men rolig overveier Sagen, virkelig kan troe, at vi med den Flaade, som vi kan anskaffe, kan beskytte vor Coffardiflaade paa Verdenshavet, eller med nogle Fregatter og Corvetter
- 20 forhindre en Landgang paa vor flere Hundrede Mile lange Kyst! Nei, vore Fjelde, Nationalvelstand og Nationalaand, forenet med et Forsvarsvæsen, der er afpasset efter vore Kræfter og vore Forholde, de ere de bedste Støtter for vor Frihed og Selsvtændighed, og behøve vi flere Garantier, saa kan de søges i Europas Politikk. Hvad vore Forpligtelser mod Broderriget angaaer, da kjender
- 25 jeg ikke andre, end de som flyde af et godt Naboeskab i Almindelighed, nemlig at holde Fred med hinanden. Vi holde Broderriget Ryggen fri paa denne Side Kjølen, og det beskytter os fra den anden Kant; iøvrigt ere vi begge bedst tjente med Anvendelsen af Ordsproget "Den er bedst hjulpen, som hjælper sig selv."

Et Blikk paa Kartet maa overbevise Enhver om, at den skandinaviske Halvøe mindst af alle bør spille sine Kræfter paa et altfor kostbart Forsvarsvæsen. Imidlertid vil jeg dog ikke sige, at jeg under ingen Omstændighed vil stemme for Anskaffelsen af nogle større Krigsfartøier, uagtet den Nytte, de kunne bringe

35 Staten, er meget problematisk; men naar dette skulde skee, saa maatte en anden Aand herske baade i vort private og offentlige Liv. Lyst til at glimre, Hang til Overdaadighed og Vellevnet, forenet med Unøisomhed er det herskende Princip. Nye Foretagender ere ligesaamange Beviser paa alt dette, som at man aabner Døren for Projecter og Overskridelse af Kalkuler. Saalænge en saadan

40 Aand hersker, maa det gaae Staten, som den private Mand, der tilfredsstiller alle sine indbildte Fornødenheder. Han maa finde sig i, at undvære mange virkelige.

Man har sagt, at Staten for Tiden har Resurser til at bestride de foreslaaede Udgifter; men man maa betænke, at Staten, om hiin Plan skal realiseres, paaføres

45 en fast Udgift, og derved afskjæres Adgangen til at udføre andre, tildeels paatænkte, Foretagender, som kunde være ligesaa nyttige og nødvendige.

En Talers Yttring, at Staten, dersom den havde noget til overs, burde komme Agerbruget til Hjælp, forekommer mig, man affærdigede altfor let. Om jeg just

50 ikke vil paastaae, at den Maade, paa hvilken han vilde have Agerbruget fremmet, ved rentefrie Laan, er den rette, saa er det dog vist, at Agerbrugets Fremme er et vigtigt Øiemed, der altfor meget er overseet.

I andre Lande, hvor locale og klimatiske Forholde ikke lægger dette saa mange

55 Hindringer iveien, som hos os, har man Exempler paa, at man har værdiget Agerbruget meget Understøttelse; men hvad have vi gjort? Intet! Overalt synes mig, man ikke uden Grund kan henregne det til en Feil af Statsstyrelsen, at den ikke, førend den beredede Staten forøgede Udgifter, ved at ophjælpe Næringsveiene, satte Nationen istand til at bære disse. Naar Talen er om et

60 Lands Forsvarsvæsen, maa det ikke tabes af Sigte, at der hører mere til at føre Krig, end Armeer og Befæstninger; man maa kunne undvære Forbindelser med Fienden og mindst trænge til ham for at erholde Livets første Fornødenheder; thi ellers er man nødsaget til at underkaste sig hans Villie, og fra dette Synspunct betragtet er Agerbrugets Opkomst af politisk Vigtighed for vort Land.

Disse Anskuelser har jeg fundet mig beføiet til at udtale, mindre med specielt Hensyn paa de Forslage, som ere fremsatte, end med Hensyn til de forskjellige

Yttringer, der ere fremsatte under Sagens Gang; thi jeg anseer det for en
70 Repræsentants Pligt ikke alene at modarbeide Synsmaader, som han finder
urigtige, men ogsaa, saavidt hans Kundskab strækker, være en sanddru Tolk af
den almindelige Mening, hvilken, naar andre har Uret, almindeligviis har Ret.

Kilde

75 Storthings Forhandlinger i Aaret 1842, bd. 4, s. 185-187

Emner

Innlegg i Stortinget, Økonomi

URI

80 <https://www.virksommeord.no/tale/unoisomhed-i-staten-og-agerbrugets-understottelse>

85

90

95

100

105